

50 éves a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézete (MTA SZTAKI)

1964-ben alakult meg a jelenlegi MTA SZTAKI (egyik) jogelődje, az Automatizálási Kutató Intézet (AKI) a Budapesti Műegyetemen működő akadémiai kutatócsoportok bázisán az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) támogatásával. Az AKI 1973-ban egyesült az Akadémia Számítástechnikai Központjával (SZK) és ekkor kapta az MTA SZTAKI nevet. Az 1960-ban alakult SZK az akadémiai Kibernetikai Kutatócsoportból fejlődött ki, itt építették az első magyar számítógépet (M3) és az egyesüléskor az ország legnagyobb számítógépet (CDC-3300) üzemeltették. Az AKI elsősorban az ipari automatizálás, a számítógéppel segített tervezés és a folyamatirányítás témakörével foglalkozott. Mindkét előd-intézmény a maga szakterületének hazai úttörő kutatógárdájából fejlődött ki.

Az MTA SZTAKI rövid időn belül a műszaki fejlesztés és kutatás, valamint a számítástechnika-alkalmazás egyik hazai alapintézményévé vált.

Az MTA SZTAKI történetének fél évszázada abba a periódusba esik, melyet elterjedten az „informatika évszázadának” neveznek. Hihetetlen volt a fejlődés a számítástechnikai eszközök teljesítménye, a tárolókapacitások és a teljesítményegységre jutó árcsökkenés terén. Eredményképpen az informatikai alkalmazások betörték az élet minden területére, ma el sem tudjuk képzelni életünket az Internet vagy a mobiltelefon nélkül, adatbázisok tömege vesz körül minket (tudunk róluk vagy sem), minden lényeges folyamatot számítógépek felügyelnek, egy középkelet-ázsiai autóban több a mikroprocesszor, mint egy korábbi atomreaktor körül.

Ennek a folyamatnak volt egyik résztvevője az MTA SZTAKI, melynek a rendszerváltás előtti időben különösen fontos szerep jutott a tudás-transzfer és a szakemberek nevelése, képzése területén. Informatikusok generációja sajátította el a szakmát, és a rendszerváltás után közülük sokan sikeres cégalapítók, cégvezetők lettek. Lényeges szerepet játszott az Intézet a hazai hálózatfejlesztés és az Internet hőskorában. Mindig is – ma is – multikulturális intézet volt, több fontos tudományterületet művelt és igyekezett ötvözni a tudományos kutatást a fejlesztéssel, az alkalmazással és az egyetemi oktatással.

Az elmúlt 50 év néhány megőrzött termékét állítják ki a Lágymányosi utcai székház (Lágymányosi u. 11.) előcsarnokában. Ilyen a GD80 grafikus számítógép (HTSZ gyártmány), a Dialog CNC szerszám-gép-vezérlő (EMG gyártmány), a Syster – PC-t megelőző - számítógép (BEAG gyártmány), LanpBOX, X25 kapcsoló-központ, HBOX és MultiGate IP router - az utolsó SZTAKI-s hálózati HW fejlesztések. A korai rendszerfejlesztések közül példaként megemlíthető a Péti Nitrogénművek folyamatirányító rendszere (1971), a ferihegyi Légitforgalmi Irányító Rendszer a SZTAKI-fejlesztésű GD71 bázisán (1974), az Országos Nagynyomású Gázhálózat irányítási rendszere (1983), a Paksi Atomerőmű Rt. kazettaátrakó berendezés irányító rendszere (1984), a

Paksi Atomerőmű Rt. számára végzett informatikai rendszerfejlesztések (1985-től napjainkig), a hazai számítógép-hálózat fejlesztések (1985-89).

Több mint egy évtizede az intézet az egyik legkiválóbb hazai szereplője az EU keretprogramjainak, 2001-ben elnyerte az EU „Center of Excellence” címét és az evvel járó pénzügyi támogatást. Szakmailag a legkorszerűbb irányokhoz közeledve rendszeresen megújul, jelenleg a kiber-fizikai rendszerek, a Jövő Internete, a „Big Data”, a virtuális valóság, a Cloud (számítástechnikai felhő); alkalmazási szempontból pedig a gép- és elektronikai ipar, a járműipar irányítástechnikai és informatikai fejlesztései, a logisztika, energetika, az adatbányászati felhasználások jelentik a legfontosabb csomópontokat.

Az MTA SZTAKI folyamatosan aktív részt vállal a felsőoktatásban, a nemzetközi és hazai tudományos szervezetekben, folyóiratok szerkesztőbizottságában.

Az Intézet alapításának 50 éves évfordulóját ünnepli szeptember 23-án az Akadémia dísztermében, illetve szeptember 24-én a Lágymányosi és Kende utcai épületekben szakmai előadásokkal, laborlátogatásokkal, melyre sok szeretettel várják az Intézet jelenlegi és volt dolgozóit, nyugdíjasait; akadémiai, egyetemi és iparvállalati barátait, érdeklődő partnereiket!